

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a
„PETŐFI SÁNDOR ÉS ORLAI PETRICS SOMA MŰVÉSZ-BARÁTSÁGA

- AVAGY MŰVÉSZI KAPCSOLATÁNAK KÖLCSÖNHATÁSAI -”

szakdolgozat

települési értéktárba történő felvételéhez

„... A költő és festő tevékenysége rokon egymással, az egyik szavakkal fest, mint mondják a „képzelet vásznára” a másik valóságosan színekkel, vászonra, fára, kőre... és mindkettő a valóságot akarja megragadni az elszálló pillanat hevében. Vagy éppen megdermedt, sőt fagyott pillanatában rögzíti a szálló időt. A képi művészet, ahogy illőbb nevezni, képi módon rögzíti a látványt és az érzést is. Mert nem csupán az van a képen, - amit látni, - az is, amit a művész benne láttatni akar, belégondol avagy mögé érez. ...”

(Dr. Kelényi István: Szó és kép)

Mezőberényi Polgármesteri Hivatal			
Iktatószám: I. 1697		Melléklet: db	
Érkezett: 2018 MÁJ 04.			
Előszám:	Tárolószám:	Előadó:	
		M. J.	

Készítette: Mezeiné Bátori Valéria

5650 Mezőberény, Luther u. 1/2/9

Mezeiné Bátori Valéria

I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Mezeiné Bátor Valéria

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Mezeiné Bátor Valéria
Levelezési cím: 5650 Mezőberény, Luther u. 1/2/9
Telefonszám:
E-mail cím: mezeibvaleria@mail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

„PETŐFI SÁNDOR ÉS ORLAI PETRICS SOMA MŰVÉSZ-BARÁTSÁGA

- AVAGY MŰVÉSZI KAPCSOLATÁNAK KÖLCSONHATÁSAI -”

szakdolgozat

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari- és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☒ megyei	☐ külföldi magyarországi
---	-------------------------------------	---	--

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A szakdolgozat témaválasztásának indoklása: Életem összefonódott Mezőberénnyel. Itt élek ... Életem része a település története, történései, épületei, az itt élők. Valami vonz a múlthoz, a múlt értékeihez, a helytörténethez.

Napjainkban a virtuális világ újdonság erejével ható eszközei nagymértékben könnyítik, pontosítják és gyorsítják az emberek munkáját, gondolkodását, tájékozódását, a kapcsolattartását. A végtelen lehetőségek tárházát nyújtják, tágra nyitják az ismeretek kapuját. Rengeteg előnyük mellett azonban térhódításuk a személyes szférába szorítják vissza a szóbeliséget, feledtetik a múltat, a helytörténetet. Félő, hogy az emberek magukra maradnak technikai eszközeikkel. Ha végigtekintünk az emberiség kultúrtörténetén, akkor azt is megállapíthatjuk, hogy az úgynevezett modern kultúra elvesztette a természettel, de ugyanakkor a múlttal való összhangját is, mely a korábbi korszakokat még jellemezték. Értem ezalatt azt, hogy az, aki csak a „csodák” processzoros világával ismerkedik, sosem értheti meg a dolgok természetből, múltból fakadásának, fejlődésének és egymásba kapcsolódásának logikáját. A technikai fejlődést megállítani nem lehet, nem is lenne célszerű. De meg kell találni azt az utat, amely a természet és a múlt világát, azok törvényszerűségeit a mai digitalizált világon keresztül láttatja. Ami megerősíti az embereket abban, hogy társas lényként szükségük van egymásra, szükségük van gyökereik, múltjuk ismeretére. Szükségük van a „józan paraszti észre”, mely nem más, mint az évszázadokon keresztül felgyülemlett és megtisztult ismeretek halmaza. Mi lehet ez az út? Mint közművelődésben dolgozó, a népi kultúra és a helytörténet megismertetésében látom a lehetőséget. Úgy gondolom, igény mutatkozik erre az emberekben, csak eléjük kell tárni, kezükbe kell adni. Ha kell formális keretek között, de még elfogadhatóbbnak találom ezt megtenni nem formális képzés keretében, vagy akár multimédián, elektronikus tananyagként.

Hiánypótlásként egy állandó Orlai (és Petőfi) kiállítás berendezése is várát magára a helyi muzeális gyűjteményben.

Célom, lehetőségem ebben a dolgozatban az, hogy betekintsek Orlai Petrics Soma és Petőfi Sándor barátsága - mélyreható emberi gazdagságán keresztül - erejének csodáiba. Talán nem túlzás, ha azt mondom, mindkettőjük életében meghatározó szerepet töltött be Mezőberény. A bemutatott, általam kiválasztott kapcsolódási pontok művészetük nivójáról és kölcsönhatásaikról tanúskodnak. Alkalom nyílik arra is, hogy műveiket, sőt őket magukat, ne csak önmagukban nézzük, hanem köztük összehasonlításokat tehessünk. Az ismert vagy kevésbé ismert alkotásaik itt együtt, egymás mellett elevenednek meg, ezáltal nem csak életükbe, művészetükbe, hanem a kor lelkébe is betekintheünk.

A téma beleillik a manapság egyre fontosabbá váló kutatási irányba, mely a nagy személyiségek alakjain keresztül mutatja be egy-egy kor szellemi-művészeti arculatát, szemben a korábbi tömegmozgalmi szerep hangsúlyozásával.

A témaválasztás kézenfekvő, Mezőberény szülötte Orlai Petrics Soma. Petőfi Sándor több látogatása (1842, 1843, 1849) és baráti kapcsolatuk is helytörténeti érdekességű! A két nagy egyéniség alkotói életművének egészére kiható tanulságai vannak.

A téma újszerű, mert művelődéstörténeti szempontból ezt nem dolgozták még fel, költészet és festészet, a téma hatásainak összefüggésében.

Cél, hogy tudatosítsuk Petőfi Sándor és Orlai Petrics Soma életének városunkban összekapcsolódó eseményeit, nem csak tíz évre, hanem örökre kötetett barátságukat, ezáltal a mezőberényiek helytörténeti érdeklődését felkeltsük. Cél erősíteni azt a köteléket, ami elődeink iránti tiszteletből és a jövő alkotó építéséből táplálkozik.

Eredménye pedig kulturális, a hagyományörzés körébe tartozván a kultuszuk élő ápolása lehet. Ünnepegekben és megemlékezésekben megnyilvánuló lokálpatrióta érzésünknek megerősítését szolgáljuk ezzel, Petőfi szellemében, felismerve a kor igazi jelentőségét.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Ha a mai Mezőberény lakosságának nagyobb része nincs tisztában Orlai Petrics Soma és Petőfi Sándornak sem rokoní, sem baráti kapcsolatával, a városnak feladata, hogy ezt az értékét megőrizze, segítse azok megismertetését. Ezért ajánlom a szakdolgozat értéktárba való felvételét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Irodalomjegyzék:

1. Dr. Irányi István: *Petőfi-rajongók*
2. Dr. Irányi István: *Orlai Petrics Soma és Mezőberény* – In.: Mezőberény története II.

3. Hathy Tibor: *Petőfi és Orlai Petrics Soma, a művész*
4. Keserű Katalin (1984): *Orlai Petrics Soma*. Képzőművészeti Kiadó, Bp.
5. Berényi Kalendárium 1987.
6. Berényi Kalendárium 1998.
7. Ferenczi Zoltán (1896): *Petőfi életrajza I.-II.-III.* Franklin – Társulat, Bp.
8. Dr. Badics Ferenc: *Petőfi levelei*
9. Martinkó András (1972): *Petőfi életútja*. Kossuth Könyvkiadó, Bp.
10. Fekete Sándor (1972): *Így élt a szabadságharc költője*.
Móra Könyvkiadó, Bp.
11. Hunyady József (1972): *A vihardár* Kossuth Könyvkiadó, Bp.
12. Körösi Mihály (2005): *Képek Orlai Petrics Soma életéből*. Hegyi Márton
Nyomda, Mezőberény
13. Dienes András (1949): *A Petőfi-titok*. Dante Könyvkiadó, Bp.
14. Petőfi Sándor összes költeményei (1955) Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp.
15. Dienes András (1968): *A fiatal Petőfi*. Tankönyvkiadó, Bp.
16. Petőfi Sándor összes művei és levelezése (1967) Magyar Helikon, Bp.
17. Szigethy Gábor (1979): *Shakespeare-t olvasó Petőfi*. Magvető Kiadó, Bp.
18. Petőfi Sándor. *Bolond Istók Orlai Petrich Soma rajzaival* (1959) Magyar
Helikon, Bp.
19. Fekete Sándor (1972): *Mezítláb a szentegyházban*. Magvető Kiadó, Bp.
20. Németh László (1954): *Petőfi Mezőberényben*
21. Jenei Zsolt, Klötz Ferenc: *E-learning tananyagfejlesztés rövidített segédlet*
22. Dr. Papp János (1973): *Írások a régi Mezőberényről*. Békéscsaba
23. (1973): *Mezőberény története I-II*. Mezőberény Nagyközség Tanácsának
Kiadása Mezőberény
24. *Petőfi – Album adatok, okmányok és képek Petőfi Sándor diadalútjáról*
A „Pesti Napló” előfizetőinek készült kiadás

Elektronikus tartalmak:

<http://konyvtar.mezobereny.hu>
www.mezobereny.hu
<http://www.helytortenet.szod.hu>
www.hu.wikipedia.org

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

I.) Melléklet

Elektronikus tananyag tervezet (www.wordpress.com)

Számomra mit jelent az elektronikus tanulás? Az idő és a tér szabadságát. A tanulás bármikor, bárhol elkezdhető, saját időbeosztáshoz igazodva lehet vele haladni. A rugalmasság hatékonyabb tanulást eredményezhet. Elektronikus tanulási környezetben van lehetőség a ismeretek megszerzésére, nem direkt, hanem az újabb és újabb hozzáadott tartalmak által ...

Mi az elektronikus tanulás, az e-learning: képzés hálózaton (LAN, WAN vagy Internet) keresztül zajlik. Lehet tutor által irányított és lehet számítógépes alapú oktatás.

Bármely elektronikus technológiára/eszközre támaszkodó vagy annak segítségével kivitelezett képzés vagy tanulás a CD-ROM-tól és a számítógéppel támogatott tanulástól a videokonferenciáig, a műholdak által közvetített képzésekig és a virtuális oktatási hálózatokig.

Petőfi Sándor és Orlai Petrics Soma művész-barátsága, művészi kapcsolatának kölcsönhatásai

FESTŐ ÉS KÖLTŐ

Kezdőlap

Köszöntő

Petőfi Sándor

Orlai Petrics Soma

A barátság

Hatásuk egymásra

Köszöntő

Köszöntjük weblapunkon!

PETŐFI SÁNDOR ÉS ORLAI PETRICS SOMA MŰVÉSZ-BARÁTSÁGA – avagy művészi kapcsolatának kölcsönhatásai címmel indítottuk útjára e-tananyag sorozatunkat.

A témaválasztás kézenfekvő, Mezőberény szülötte Orlai Petrics Soma.

Petőfi Sándor több látogatása (1842, 1843, 1849) és baráti kapcsolatuk is helytörténeti érdekességű! A két nagy egyéniség alkotói életművének egészére kiható tanulságai vannak.

Cél, hogy tudatosítsuk Petőfi Sándor és Orlai Petrics Soma életének városunkban összekapcsolódó eseményeit, nem csak tíz évre, hanem örökre köttetett barátságukat, ezáltal a mezőberényiek helytörténeti érdeklődését felkeltsük. Cél erősíteni azt a köteléket, ami elődeink iránti tiszteletből és a jövő alkotó építéséből táplálkozik. Eredménye pedig kulturális, a hagyományőrzés körébe tartozván a kultuszuk élő ápolása lehet.

Cél, szórakozva tanulni a modern technológia segítségével.

Reményeim szerint egy érdekes anyaghoz juthatnak a digitális oktatási eszközök kedvelői.

Mezeiné Bátori Valéria

Oldalak

Köszöntő

Petőfi Sándor

Orlay Petrics Soma

A barátság

1839

1840-43

Névváltoztatás

1849-Mezőberény

Hatásuk egymásra

János Vitéz

Coriolanus

Petőfi Mezőberényben

Petőfi Sándor: Bolond Istók Orlay Petrics Soma rajzaival.

Csapó Etelke halála

Kategóriák

Képtár

Kérdőív

Videótár

Archívum

Ha oldalunkat bejártad, tudásodat ellenőrizni tudod az alábbi linken megtalálható kérdőív segítségével:

Neved?

.....

I. Hol született Orlai Petrics Soma?

1. Kiskőrös 2. Mezőberény 3. Pápa

II. Mikor és hol ismerkedett meg, kötött életre szóló barátságot Orlai Petrics Soma és Petőfi Sándor?

1. 1849-Mezőberény 2. 1849-Ostffyasszonyfa 3. 1839-Ostffyasszonyfa

III. Mi a címe Petőfi Sándor első versének, amit Orlai Petrics Somához írt?

1. Petrics Somához 2. Barátomnak 3. Bolond Istók

IV. Mi ihlette Orlai Petrics Soma névváltoztatását?

1. Petőfi Sándor egyik verse 2. Vörösmarty Mihály egyik műve 3. Jókai Mór egyik műve

V. Mi a címe Orlai Petrics Soma festményének, melyen Debreczenben töltött színészeletét tükrözi?

1. Petőfi vándorszínész 2. Petőfi Mezőberényben 3. Petőfi Debreczenben

VI. Petőfi Sándor melyik versét illusztrálta Orlai?

1. Tündéralom 2. Bolond Istók 3. Szörnyű idő

VII. Kinek a karosszékeiben festette meg Orlai Petőfit Petőfi Mezőberényben című festményén?

1. Orlai édesapja 2. Bonyhay Benjamin 3. Szendrey Júlia

VIII. Melyik Shakespeare művet fordította le Petőfi Sándor, melynek egyik jelenetét Orlai is megfestette?

1. Coriolan 2. Rómeó és Júlia 3. VI. Henrik

IX. Hol található ez a festmény (VIII. kérdés)?

1. Kiskőrösön 2. Budapest Petőfi Irodalmi Múzeum 3. Mezőberényben

X. Mi a címe Petőfi Sándor Mezőberényben íródott utolsó versének?

1. Bolond Istók 2. Anyám tyúkjá 3. Szörnyű idő

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar
Andragógia MA

PETŐFI SÁNDOR ÉS ORLAI PETRICS SOMA MŰVÉSZ-BARÁTSÁGA

- AVAGY MŰVÉSZI KAPCSOLATÁNAK KÖLCSÖNHATÁSAI -

Készítette:
Mezeiné Bátor Valéria
Andragógia MA

Témavezető:
Dr. Kelényi István
művészettörténész
ny. docens

2011.

„A festészet néma költészet, a költészet beszélő festészet.”
(Simonides)

Tartalomjegyzék:

1. Bevezetés:	
1.1 Témaválasztás indoklása	4.
1.2 Mezőberény rövid története	6.
1.3 Érintőlegesen a kor műveltségéről	10.
1.4 Hipotézisek	13.
1.5 A kutatás módszertana	13.
2. Festő és költő	
2.1 Orlai Petrics Soma	14.
2.2 Petőfi Sándor	17.
2.3 Vers és illusztráció	21.
2.4 Coriolanus	30.
2.5 Névváltoztatás	39.
2.6 Tíz év – 1839-1849.	41.
2.7 Németh László: Petőfi Mezőberényben	61.
3. Emlékek Mezőberényben	62.
4. Jövőkép	
4.1 Elektronikus tananyag tervezet	69.
Irodalomjegyzék	73.
Mellékletek	75.

II.) Melléklet

Javaslat

Mezeiné Bátori Valéria szakdolgozata két jelentős művész, egy költő, (Petőfi) és egy festő, (Orlai Petrics Soma) művészbarátságának kronológiai, de még inkább érzelmi-személyi összefüggéseit dolgozza fel, a ma egyre népszerűbb *kultusztörténeti* szempontból.

Van-e jelentősége egy ilyen barátságnak, a reformkor és a szabadságharc korszakában?

Nyilvánvalóan, igen, mert megrajzolja egy-egy kor szellemi arculatát, s nem csupán művelődéstörténeti, hanem *helyi és személyes* szempontból is fontos, hisz bemutatja a mai közösség, Mezőberény lakosai számára is, mintegy „exemplumként” = példa-értékűen a múlt érdekes személyiségeinek életét, munkásságát, lokális vonatkozásait. Vagyis, hogy bár számos utcatábla, intézmény-név őrzi emléküket, de olykor nem is tudja mindenki, (tán kivéve Petőfiről) - mit tettek ők, kik voltak, ha egy-egy emléktáblát látunk.

A szerző *interdiszciplináris* módszerrel, több művészeti területet vizsgált, (irodalom, színház, festészet...), szakszerűen, és a két barát kölcsönhatását... Elemzések és motívum-kutatások váltják egymást, arányosan, érdekesen építkezve. Néhány fontos (adalek) újszerű meglátás és adat is felvillan, például a Coriolan (P. fordítása) és O.P.S. hasonló témájú festményének bemutatásakor. Az elődök tisztelete, a múlt záloga, a jelen és a jövőnek is útmutató. A város önismeretét is gazdagítja. A módszer alapos és mégis olvasmányosan izgalmas, újdonság a téma-megközelítése is. A biográfiai vonal, csak az eligazodást segíti, de fontosabb a kor szellemének megidézése, a kortársak emlékezése és a munka hordaléka is olykor kuriozitásokat rejt. (Orlai névváltoztatása, pl. a nyelvújítás korában, a som szóból eredeztethető..., tkp. a Kornél magyarítása = somfa jelentésben....stb.)

Sok, korabeli forrást is használ, újságcikkek, emlékezések - vagyis a bibliográfia is alapos, negyedszáz, amelyben a 25. tétel, az internetes anyagok *csokrát* jelenti. Az is újdonság, hogy míg Petőfiben is volt hajlam a képzőművészetre, addig Orlai is ambicionálta az irodalmat. Végül sok mezőberényi „emlék” adattára adja a lexikális alapot, hogy akár jól használhassuk, mutatóját turisztikai szempontból is. Készült a végére egy elektronikus tananyag-tervezet is, amely az oktatásban is bővítené az ottani iskolások ilyen ismereteit. Képanyaga is kiváló.

Javaslom a települési értéktárba való felvételét a téma adta lehetőségek maximális kihasználásáért, a dolgozat színvonalas elkészítéséért, az újszerű meglátásokért is...

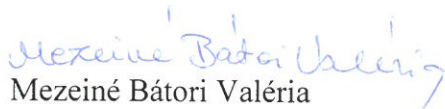
dr. Kelényi István s.k.

III.) Melléklet

Nyilatkozat

Alulírott, Mezeiné Bátori Valéria hozzájárulok, hogy a települési értéktárba való felvételhez elkészített, **„PETŐFI SÁNDOR ÉS ORLAI PETRICS SOMA MŰVÉSZ-BARÁTSÁGA - AVAGY MŰVÉSZI KAPCSOLATÁNAK KÖLCSÖNHATÁSAI -”** szakdolgozat javaslatban szereplő képeket, dokumentumokat a Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az illetékes értéktár bizottság) az ide illő jogszabályok betartásával szabadon felhasználhatja.

Mezőberény 2018. április 20.

Mezeiné Bátori Valéria